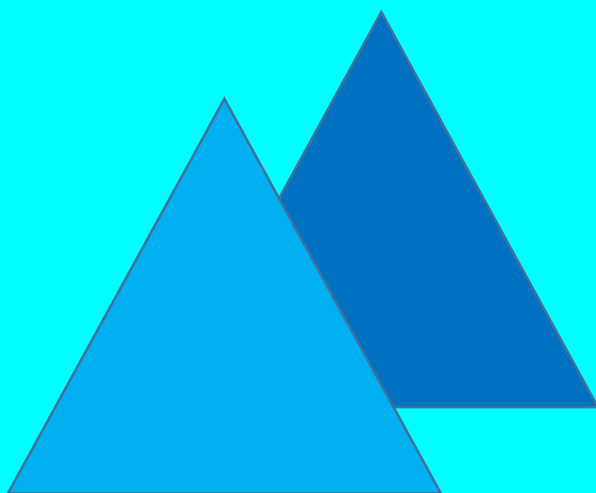

การประเมินการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

Creative Learning Assessment

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประเมินการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

Creative Learning Assessment

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประเมินการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

Creative Learning Assessment

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

พิมพ์เผยแพร่ มกราคม 2564

แหล่งเผยแพร่ ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร

และ www.curriculumandlearning.com

พิมพ์ที่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร

ลิขสิทธิ์

หนังสือเล่มนี้ไม่มีลิขสิทธิ์ จัดพิมพ์เพื่อการใช้ประโยชน์

ทางหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

และส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปัน

คำนำ

หนังสือ “การประเมินการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์: Creative Learning Assessment” เล่มนี้ เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดและแนวทางการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน 3 มิติ ได้แก่ การประเมินกระบวนการเรียนรู้ การประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ และการประเมินผลผลิตทางการเรียนรู้ ที่ผู้สอนควรประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมเพื่อจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การพัฒนาผู้เรียน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องได้มากพอสมควร

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

สารบัญ

1. บทนำ	1
2. การประเมินกระบวนการเรียนรู้ (Process assessment)	1
3. การประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ (Progress assessment)	2
4. การประเมินผลผลิตทางการเรียนรู้ (Product assessment)	3
5. บูรณาการการประเมินเข้ากับการจัดการเรียนรู้	6
6. บทสรุป	7
บรรณานุกรม	8

การประเมินการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ (Creative Learning Assessment)

1. บทนำ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นหนึ่งในวิธีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผ่านการใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ประเมินอย่างต่อเนื่อง และให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน การประเมินอย่างสร้างสรรค์ให้คุณค่ากับการเรียนรู้ในผลการประเมินมากกว่าการตัดสินผลการเรียน ผู้เรียนใช้ผลการประเมินมาวางแผนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้สอนนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน

2. การประเมินกระบวนการเรียนรู้ (Process assessment)

การประเมินกระบวนการเรียนรู้หมายถึง การตรวจสอบว่าผู้เรียนมีวิธีการ ขั้นตอน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับตนเอง จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ หรือไม่เพียงใด ตลอดจน

มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ หรือไม่ ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน การประเมินกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นระหว่างที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ตลอดจนการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผู้สอนใช้การสังเกตเป็นวิธีการหลักของการประเมินกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ดำเนินการสังเกตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างไร กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้หรือไม่

การประเมินกระบวนการเรียนรู้ช่วยทำให้ผู้สอนมีสารสนเทศมาพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับให้ผู้เรียนมองเห็นจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาตนเองให้มีกระบวนการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

การให้ข้อมูลย้อนกลับในการประเมินกระบวนการเรียนรู้นั้น ผู้สอนควรชี้ประเด็นให้ชัดเจนว่าผู้เรียนควรพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในประเด็นใด เช่น การวางแผนการเรียนรู้ การสืบเสาะแสวงหาความรู้ การวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้ หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

เพื่อให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
ที่ชัดเจน

นอกจากการชี้ประเด็นดังกล่าวแล้ว ผู้สอนควร**ให้แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้**แก่ผู้เรียนด้วยว่า ผู้เรียนควรพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างไร เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ **ไม่หลงทาง**

3. การประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ (Progress assessment)

การประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ หมายถึง การตรวจสอบว่าผู้เรียนมี**พัฒนาการหรือความก้าวหน้า**ทางการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะเป็นด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในช่วงระยะเวลาของการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างไร มีพัฒนาการความก้าวหน้าที่ดีขึ้นหรือไม่

โดยธรรมชาติแล้วผู้เรียนบางคนจะมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ที่รวดเร็ว ในขณะที่ผู้เรียนบางคนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้

แบบซ้ำๆ หรืออาจจะไม่มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ในผู้เรียนบางคน การประเมินความก้าวหน้าช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตาม (monitor) การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเป็นปัจจุบัน (**real time monitoring**) และสามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันที

การประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้สามารถใช้วิธีการประเมินได้อย่างหลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การตรวจสอบผลงาน การประเมินภาคปฏิบัติ เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้สอนต้องการประเมิน

นอกจากผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินผู้เรียนแล้ว ผู้สอนยังสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองได้ด้วย ซึ่งจะเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนไปพร้อมๆ กันแบบบูรณาการ เพราะการประเมินตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

การประเมินความก้าวหน้าช่วยให้ผู้สอน
สามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันที

4. การประเมินผลผลิตทางการเรียนรู้

(Product assessment)

ผลผลิตทางการเรียนรู้ หมายถึง **ความรู้ ทักษะ สมรรถนะ เจตคติ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์**ของผู้เรียน ที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ตกผลึกอยู่ในตัวผู้เรียน ภายหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้

การประเมินผลผลิตทางการเรียนรู้ มุ่งตรวจสอบว่าผู้เรียน เกิดการเรียนรู้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด ด้วยการใช่วิธีการและเครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพให้ผลการประเมิน ที่ถูกต้องตามบริบทของการจัดการเรียนรู้

ผลการประเมินผลผลิตทางการเรียนรู้จะเป็นสารสนเทศให้ผู้สอน ทราบว่าจะต้อง **สอนซ่อมเสริม**ให้กับผู้เรียนคนใด ซึ่งถือว่าเป็นการ จัดการเรียนรู้แบบรับรองผล **ไม่ทิ้งผู้เรียนไว้ข้างหลัง**

การประเมินผลผลิตทางการเรียนรู้อยังช่วยทำให้ผู้เรียนทราบว่า ตนเองมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ การเรียนรู้แล้วหรือไม่ **มีสิ่งใดที่ตนเองจะต้องไปเรียนรู้เพิ่มเติม หรือทำให้ดีกว่าเดิม**ในการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ต่อไป

5. บูรณาการการประเมินเข้ากับการจัดการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กัน ซึ่งผู้สอนควรใช้แนวทางการประเมินที่เสริมพลังตามสภาพจริง ในลักษณะจัดการเรียนรู้ไปด้วยประเมินไปด้วย

การประเมินที่ดีคือการประเมินที่ไม่แยกส่วนออกไปจากการจัดการเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมและการประเมินผลงานของผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติ จะเป็นวิธีการประเมินที่ทำให้ผู้สอนได้ข้อเท็จจริงมากกว่าการทดสอบแบบเป็นทางการ

หัวใจของการประเมินการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ คือการประเมินที่เน้นการพัฒนา มากกว่าการตัดสินผลการเรียน เพราะในโลกปัจจุบันที่เป็นโลกแห่งการเรียนรู้ *สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มีความสำคัญยิ่งกว่าระดับผลการเรียนที่ผู้เรียนได้รับ* โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะการคิดขั้นสูงต่างๆ ตลอดจนการมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม จะเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตของผู้เรียนในอนาคต

ผู้สอนที่สามารถประเมินผู้เรียนแบบบูรณาการไปกับการจัดการเรียนรู้ จะทำให้เพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

6. บทสรุป

การประเมินการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์เป็นการประเมินที่ผู้สอนประเมินผู้เรียน **3 มิติ** ได้แก่ การประเมินกระบวนการเรียนรู้ (Process assessment) การประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ (Progress assessment) และการประเมินผลผลิตทางการเรียนรู้ (Product assessment) หรือ **3P ในการประเมิน** ใช้ผู้ประเมินที่หลากหลายใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทการจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลการประเมินไปสู่การพัฒนาผู้เรียนและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

บรรณานุกรม

ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

Welsh Government. (2021). Examination and assessment
guidance: 2020 to 2021. Retrieved 23 January 2021
from [https://gov.wales/examination-and-assessment-
guidance-2020-2021](https://gov.wales/examination-and-assessment-guidance-2020-2021)

ผู้สอนที่ประเมินผู้เรียนแบบบูรณาการไปกับการจัดการเรียนรู้
จะทำให้เพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

